Euroopa Liidu
Teataja

ET
L-seeria

2024/2362

10.10.2024

EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOON (EL) 2024/2362,

11. aprill 2024,

tähelepanekutega, mis on Peamiste Digitehnoloogiate Ühisettevõtte (praegu Kiipide Ühisettevõte) 2022. aasta eelarve täitmisele heakskiidu andmist käsitleva otsuse lahutamatu osa

EUROOPA PARLAMENT,

— võttes arvesse oma otsust Peamiste Digitehnoloogiate Ühisettevõtte 2022. aasta eelarve täitmisele heakskiidu andmise kohta,

— võttes arvesse kodukorra artiklit 100 ja V lisa,

— võttes arvesse eelarvekontrollikomisjoni raportit (A9-0101/2024),

A. arvestades, et Brüsselis asuv Peamiste Digitehnoloogiate Ühisettevõte (edaspidi „ühisettevõte“) loodi 2021. aasta novembris nõukogu määrusega (EL) 2021/2085 ([1]) programmi „Euroopa horisont“ raames ajavahemikuks, mis lõpeb 31. detsembril 2031;

B. arvestades, et selle ühisettevõttega asendati ühisettevõte ECSEL (Euroopa juhtpositsiooni tugevdamine elektroonikakomponentide ja -süsteemide toel), mis oli loodud nõukogu määrusega (EL) nr 561/2014 ([2]) programmi „Horisont 2014“ raames 2020. aasta mais ajavahemikuks, mis pidi lõppema 31. detsembril 2024, ning ta on selle õigusjärglane; arvestades, et ühisettevõttega ECSEL asendati 26. juunil 2014 Euroopa nanoelektroonika algatuse nõuandekomisjoni ja manussüsteemide kõrgetasemelise teadusuuringute ja tehnoloogia ühisettevõte ning ta oli selle õigusjärglane;

C. arvestades, et ühisettevõte on avaliku ja erasektori partnerlus, mis keskendub teadusuuringutele ja innovatsioonile selliste peamiste digitehnoloogiate valdkonnas, mis on olulised Euroopa konkurentsivõimelise juhtpositsiooni jaoks digitaalmajanduses, sealhulgas eelkõige elektroonikakomponentide ja -süsteemide sektoris;

D. arvestades, et selle asutajaliikmed on liit, keda esindab komisjon, osalevad riigid ja kolm tööstusliitu, nimelt Euroopa aruka süsteemi integreerimise ühendus, Euroopa Nanoelektroonikategevuse Assotsiatsioon ja sisetööstusliit (Inside Industry Association), mis esindavad mikro- ja nanoelektroonika, arukate integreeritud süsteemide ja manus-/küberfüüsikaliste süsteemide sidusrühmi;

E. arvestades, et 2023. aasta juulis muudeti ühisettevõte vastavalt nõukogu määrusele (EL) 2023/1782 ([3]) Kiipide Ühisettevõtteks; arvestades, et muudatuse kohaselt on Kiipide Ühisettevõtte laiendatud pädevus edendada uuenduslike järgmise põlvkonna pooljuhttehnoloogiate arendamist ja tugevdada Euroopa kiipide tootmise suutlikkust Euroopa kiibialgatuse raames; arvestades, et liidu toetust ühisettevõttele suurendatakse 1,8 miljardilt eurolt 4,2 miljardile eurole ning seda rahastatakse 2,7 miljardi euroga programmist „Euroopa horisont“ ja 1,5 miljardi euroga programmist „Digitaalne Euroopa“;

F. arvestades, et läbipaistvuse suurendamiseks peaks ühisettevõte avaldama oma raamatupidamise aastaaruandes asjakohase teabe liikmete osaluse kohta programmide tasandil; arvestades, et ühisettevõte peaks iga programmi kohta, milles ta osaleb, esitama liikmete kategooriate kaupa ja kuni aasta lõpuni kogu asjakohase teabe, sealhulgas vastava programmi jaoks seatud õiguspärased osaluse eesmärgid, saadud osaluse suuruse ja õiguspäraste kulukohustuste suuruse; arvestades, et ühisettevõte peaks jätkama läbipaistvuse parandamist;

([1]) Nõukogu 19. novembri 2021. aasta määrus (EL) 2021/2085, millega luuakse ühisettevõtted programmi „Euroopa horisont“ raames ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EÜ) nr 219/2007, (EL) nr 557/2014, (EL) nr 558/2014, (EL) nr 559/2014, (EL) nr 560/2014, (EL) nr 561/2014 ja (EL) nr 642/2014 (ELT L 427, 30.11.2021, lk 17).
([2]) Nõukogu 6. mai 2014. aasta määrus (EL) nr 561/2014 ühisettevõtte ECSEL asutamise kohta (ELT L 169, 7.6.2014, lk 152).
([3]) Nõukogu 25. juuli 2023. aasta määrus (EL) 2023/1782, millega muudetakse määrust (EL) 2021/2085 (millega luuakse ühisettevõtted programmi „Euroopa horisont“ raames) seoses kiipide ühisettevõttega (ELT L 229, 18.9.2023, lk 55).

Üldine taust

1. märgib, et muudatused ühisettevõtte eelarve suuruses sõltuvad suuresti mitmeaastaste teadus- ja innovatsiooniprogrammide rakendusetapist, mida ühisettevõte parajasti rakendab;

2. väljendab heameelt ühisettevõtte panuse üle ELi strateegilise autonoomia tugevdamisse elektroonikakomponentide ja -süsteemide sektoris;

3. märgib, et ühisettevõte alustas esimeste programmi „Euroopa horisont" projektikonkursside käivitamist juba 2021. aasta lõpus; märgib ka, et 2022. aasta eelarve sisaldab 2022. aastaks kavandatud programmi „Euroopa horisont" projektikonkursside kulukohustuste eelarvet ja seonduvate eelmaksete eelarvet;

Eelarve haldamine ja finantsjuhtimine

4. võtab Euroopa Kontrollikoja aruande (edaspidi „kontrollikoja aruanne") põhjal teadmiseks, et ühisettevõtte raamatupidamise aastaaruanne annab kõigis olulistes aspektides õiglase pildi ühisettevõtte finantsseisundist 31. detsembri 2022. aasta seisuga ning finantstulemustest, rahavoogudest ja netovara muutustest lõppenud aastal vastavalt selle finantsmäärusele ja komisjoni peaarvepidaja poolt vastu võetud arvestuseeskirjadele; märgib ka, et raamatupidamise aastaaruande aluseks olevad tehingud on kõigis olulistes aspektides seaduslikud ja korrektsed;

5. märgib, et 2022. aastal ulatus kulukohustuste assigneeringute kogusumma 261,4 miljoni euroni (võrreldes 214,0 miljoni euroga 2021. aastal) ja maksete assigneeringute kogusumma 222,2 miljoni euroni (võrreldes 199,3 miljoni euroga 2021. aastal); ([4]) märgib lisaks, et eelarve täitmine ulatus kulukohustuste assigneeringute osas 100 %-ni ja maksete assigneeringute osas 55 %-ni;

6. märgib, et ühisettevõte ei avalikustanud oma 2022. aasta raamatupidamise aastaaruandes olulist teavet liikmete osaluse kohta programmi tasandil, mis oleks asjakohane ühisettevõtte aasta lõpu saavutuste täielikuks esitamiseks; märgib eelkõige, et ühisettevõte ei võrrelnud igast liikmekategooriast kuni aasta lõpuni iga programmi raames saadud osalust asjaomase programmi jaoks seatud õiguspärase osaluse eesmärkidega; märgib lisaks, et ühisettevõte ei avalikustanud nendes raamatupidamisaruannetes osalevate riikide osalust ühisettevõttes; ([5]) kutsub ühisettevõtet üles nende küsimustega tegelema ja väljendab heameelt tema võetud kohustuse üle anda teavet, eelkõige vastavate programmide õiguspäraste eesmärkide võrdluse kohta;

7. märgib, et suurem osa ühisettevõtte erasektorist pärit liikmete mitterahalisest osalusest on veel kinnitamata (1 172,5 miljonit eurot);

8. märgib, et 2022. aasta lõpuks oli ühisettevõte liidu maksimaalse tegevustoetuse ehk 1 169,7 miljoni eurot täielikult sidunud programmi „Horisont 2020" raames allkirjastatud toetuslepingute kulukohustustega ning et sellest kulukohustustega seotud summast tuleb ligikaudu 139,2 miljonit eurot (ehk 11,9 %) veel lähiaastatel välja maksta seni lõpule viimata projektide jaoks;

9. märgib, et 2022. aasta lõpus oli ühisettevõtte hinnangul erasektorist pärit liikmete võimalik lõplik mitterahaline osalus programmi „Horisont 2020" tegevuses 1 579 miljonit eurot ehk 97,6 % miinimumeesmärgist, milleks oli 1 617,5 miljonit eurot; märgib, et ühisettevõte saab arvutada ja kinnitada erasektorist pärit liikmete mitterahalise osaluse alles pärast seda, kui nii ühisettevõte kui ka osalevad riigid on teinud kõik maksed ning kõik projekti lõpetamise sertifikaadid ja raamatupidamisaruande õigsust kinnitavad tõendid on kätte saadud; märgib, et sellega seoses ja võttes arvesse, et 2022. aasta lõpuks oli lõpule viidud vaid piiratud arv programmi „Horisont 2020" projekte, oli tööstusharu kinnitatud mitterahalise osaluse summa 406,5 miljonit eurot (ehk 25 % eesmärgist);

([4]) Kasutatav eelarve sisaldab eelmiste aastate kasutamata assigneeringuid, mille ühisettevõte kandis uuesti jooksva aasta eelarvesse, sihtotstarbelisi tulusid ja järgmisse aastasse ümberjaotamisi.

([5]) Euroopa Kontrollikoja aastaaruanne ELi ühisettevõtete eelarveaasta 2022 kohta.

10. märgib, et Euroopa Kontrollikoda (edaspidi „kontrollikoda“) hindas ühisettevõtte ametiasutuste nõukogu 2014.–2020. aasta projektikonkursside kohta tehtud rahastamisotsuste põhjal, et 2022. aasta lõpus olid osalevad riigid allkirjastanud lepingulisi kulukohustusi summas 1 106,2 miljonit eurot (ehk 95 % eesmärgist) ning et sellest summast olid nad deklareerinud kokku 495,3 miljoni euro suuruse rahalise osaluse, mille nad maksid otse programmi „Horisont 2020“ raames toetatud projektide riiklikele toetusesaajatele; märgib, et erinevused tulenevad sellest, et mõned osalevad riigid kinnitavad ja kajastavad oma kulusid ja annavad nende kohta ühisettevõttele aru alles pärast nende toetatavate programmi „Horisont 2020“ projektide lõppu;

11. märgib, et programmi „Horisont 2020“ 2022. aasta eelarvemaksete tegemine halvenes, kuna toetusesaajate kulud ja rakendamisprobleemid suurenesid;

12. märgib, et programmi „Horisont 2020“ tegevuse jaoks ei saanud ühisettevõte uusi tegevusega seotud kulukohustuste assigneeringuid, kuna ta oli oma viimase projektikonkursi lõpule viinud 2020. aasta lõpuks; märgib, et tegevusega seotud maksete assigneeringute täitmise määr langes 74 %-le (võrreldes 85 %-ga 2021. aastal), mis ühisettevõtte sõnul oli tingitud probleemidest, mis tekkisid toetusesaajatele COVID-19 tõttu; märgib lisaks, et märkimisväärse arvu käimasolevate programmi „Horisont 2020“ projektide tehniline tegevus hilines kas kiipide materjalide nappuse tõttu või seetõttu, et töötajatel ei olnud juurdepääsu arendus- ja testimisrajatistele, mistõttu tuli neid projekte muuta või pikendada ning lõppmaksed lükati edasi 2023. aastasse;

13. kordab kontrollikoja tähelepanekut, et ühisettevõte peaks koostama eelmise mitmeaastase finantsraamistiku alusel heaks kiidetud projektide rakendamise lõpuleviimiseks ajalise tegevuskava;

14. märgib, et komisjoni rahaline osalus seoses programmi „Euroopa horisont“ rakendamisega oli 2022. aasta lõpus 171,1 miljonit eurot, millest ühisettevõte kasutas 42,3 miljonit eurot eelmakseteks, mis olid seotud programmi „Euroopa horisont“ raames sõlmitud esimeste toetuslepingutega;

15. märgib, et ühisettevõtte haldusmaksete eelarve (jaotis 2) täitmise määr oli 2022. aasta lõpus madal – 63 %; märgib, et ühisettevõtte 2022. aasta eelarvehalduse ja finantsjuhtimise aruande kohaselt oli see peamiselt tingitud rahalise osaluse tsentraalset haldamist toetavate IT-vahendite kasutuselevõtu edasilükkamisest ja teabevahetuse vähenemisest;

16. märgib lisaks, et ühisettevõtte tegevuseelarve täitmise määra vähenemine oli tingitud toetusesaajate kulude suurenemisest ja tarneprobleemidest, mis tulenesid COVID-19 kriisist ja Ukraina-vastasest agressioonisõjast;

Hanked ja personal

17. võtab 2022. aasta konsolideeritud tegevusaruande põhjal teadmiseks, et hankeid ja lepinguid hallatakse kooskõlas ühisettevõtte finantseeskirjade sätetega ning koordineeritakse tema haldus- ja finantsmeeskonnas;

18. märgib lisaks, et usaldusväärse finantsjuhtimise ja tõhususe tagamiseks kasutas ühisettevõte võimalikult suurel määral ära mitmesuguseid komisjoni asjaomaste talitustega ja oma erasektorist pärit liikmetega juba sõlmitud teenustaseme kokkuleppeid ning kasutas ka institutsioonidevahelisi raamlepinguid (nagu IT-teenused ja -seadmed, ajutiste töötajate teenused ja välisauditi teenused);

19. märgib, et 2022. aastal viis ühisettevõte läbi väga vähe hankemenetlusi ja need olid peamiselt madala maksumusega lepingute sõlmimiseks, ning et kõnealusel aastal ei algatatud ühtegi operatiivtegevusega seotud hankemenetlust;

20. märgib, et ühisettevõtte 2022. aasta ametikohtade loetelus on ette nähtud 30 ajutist või lepingulist töötajat ning et 2022. aasta lõpus töötas ühisettevõttes 25 koosseisulist töötajat kaheksast rahvusest (8 BE, 5 FR, 4 ES, 2 BG, 2 EL, 2 RO, 1 IT, 1 PL), neist 11 meest ja 14 naist;

21. märgib, et 2022. aastal algatati kuus välist töölevõtmismenetlust; tegevdirektori, raamatupidamis- ja finantsküsimuste korrespondendi, programmibüroo, eelarveametniku, finantsassistendi ja sektori juhataja ametikohad täidetakse 2023. aastal;

22. märgib seoses personali voolavusega, et kommunikatsioonijuht läks 1. aprillil 2022 pensionile, raamatupidamise korrespondent lahkus ühisettevõttest 1. oktoobril 2022 ja eelarveametnik lahkus 1. novembril 2022, tegevdirektori leping lõppes 31. oktoobril 2022;

Haldamine ja kontroll

23. märgib, et programmi „Horisont 2020" ja programmi „Euroopa horisont" kulude järelauditite eest vastutab komisjoni teadusuuringute ja innovatsiooni peadirektoraadi ühine audititalitus ning et ühisettevõte teatas seoses programmi „Horisont 2020" kuludega (tasaarvestused ja lõppmaksed), et esinduslik veamäär oli 2,6 % ja allesjäänud veamäär 0,8 %; ([6]) märgib, et programmi „Euroopa horisont" järelauditid on veel tegemata, sest esimesed vahemaksed tehakse eeldatavasti alles 2024. aastal;

24. märgib, et kontrollikoda auditeeris ühisettevõtte tegevuskulude maksete kontrollimise hindamiseks programmi „Horisont 2020" raames 2022. aastal tehtud maksete juhuvalimit lõplike toetusesaajate tasandil; ([7]) märgib, et kontrollikoda ei leidnud valimisse kaasatud ühisettevõtte toetusesaajate seas vigu ega kontrolliga seotud puudusi;

25. väljendab heameelt selle üle, et ühisettevõte rakendas projektide riskipõhist seiret kooskõlas komisjoni lähtestsenaariumiga ning tegi ka väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate ja uute toetusesaajate riskihindamist; märgib siiski, et ühisettevõte ei ole veel välja töötanud asutusesiseseid suuniseid protsesside konsolideerimiseks; märgib, et ühisettevõtte puhul leevendas toetuste maksmisel veariski asjaolu, et osalevad riigid tegid enda territooriumil tegutsevate toetusesaajate puhul riikliku kaasrahastamise saamiseks esitatud projektikulude rahastamiskõlblikkuse üksikasjalikud eelkontrollid;

26. märgib rahuoluga, et osalevad riigid tegid ühisettevõttega tihedat koostööd ja teatasid talle õigel ajal avastatud olulistest vigadest, õigusnormide rikkumisest ja registreeritud pankrottidest; märgib veelgi, et erinevalt teistest ühisettevõtetest rakendas see ühisettevõte toetusesaaja tasandil eelmaksetele 90 % suurust künnist ning konsortsiumiliikmete kulueelarve muutmiseks oli vaja muuta ka toetuslepingut; märgib, et ühisettevõte kontrollis nende konkreetsete kriteeriumide täitmist väljaspool Compassi ([8]) ning projektiametnikud kasutasid Excelis koostatud standardiseeritud käsitsi kontrolle;

27. nõustub kontrollikojaga, et ühisettevõte peaks koostama asutusesisesed praktilised suunised selle kohta, kuidas rakendada projektide ja toetusesaajate suhtes riskipõhist seiret ning kuidas töötajad peaksid kasutama Compassis sisalduvat riskijuhtimismoodulit;

28. nõuab, et ühisettevõte tegeleks tugevdatud järelevalvevahendi kasutamisel esinevate puudustega;

29. märgib, et kontrollikoja andmetel ei olnud kindlakstehtud riskidega seotud konkreetseid kontrollimeetmeid kindlaks määratud või puudus nende rakendamise tähtaeg; märgib, et pärast kindlaksmääratud tähtaja möödumist jäeti tugevdatud seiret nõudev märge uuendamata või maha võtmata; märgib lisaks, et ametnik jättis ka riskitaseme pärast kontrollimeetmete rakendamist ümber hindamata;

30. nõustub kontrollikojaga, et ühisettevõte peaks tagama, et kõigi tugevdatud seiremeetmetega kaasneksid konkreetsed kontrollimeetmed, mis on suunatud tuvastatud riskidele, ning et hiljem kontrollitaks kindlaksmääratud tähtaja jooksul nende tulemuslikkust;

([6]) Peamiste Digitehnoloogiate Ühisettevõtte 2022. aasta konsolideeritud tegevusaruanne, peatükk 4.1.1.1.

([7]) Toetusesaajate juures kontrollitud toetustega seotud maksetehingute puhul on kvantifitseeritavate vigade aruandluskünnis 1 % auditeeritud kuludest.

([8]) Komisjoni e-hangete süsteem.

Varasemate aastate tähelepanekutega seotud järelmeetmed

31. märgib, et ühisettevõtte iga-aastastes eriaruannetes esitatud tähelepanekud on tegelikult kontrollikoja soovitused, millel puudub ajakava; märgib, et kontrollikoda võtab nende tähelepanekute suhtes igal aastal järelmeetmeid, hinnates nende staatust kui „avatud“ või „suletud“;

32. märgib, et 2021. aastal esitas kontrollikoda kolm tähelepanekut, millest kaks on suletud; avatud tähelepanek on seotud vajadusega värvata rohkem töötajaid, et jõuda 2025. aastaks kavandatud 50 koosseisulise töötajani, kuna ühisettevõte rakendab 2021.–2027. aasta mitmeaastase finantsraamistiku raames projekte, mille maht on ligikaudu 10,9 miljardit eurot.